

Groddjur och nattskärpa i Vråssered, Göteborg

Uppdragsgivare

Massoptimering AB

Uppdragsgivarens kontaktperson

Linda Björnberg

tel: 0709-60 83 95

e-post: linda.bjornberg@massoptimering.se

Uppdragstagare

Naturcentrum AB

Strandtorget 3, 444 30 Stenungsund

Tel. 010-220 12 00

ncab@naturcentrum.se

Naturcentrums projektledare

Johan Svedholm

Tel. 010-220 12 17

joan.svedholm@naturcentrum.se

Fältinventering och rapport

Johan Svedholm, Naturcentrum AB

Kartmaterial

Kartmaterial från Lantmäteriet ©.

Omslagsbild

Dike 1, en av de möjliga reproduktionslokalerna för groddjur.

Foton i rapporten

Samtliga foton är från inventeringsområdet och har tagits av Johan Svedholm i samband med inventeringen.

Denna rapport bör citeras enligt följande:

Svedholm, J. 2019. Groddjur och nattskärra i Vråssered, Göteborg. Naturcentrum AB. Rapport till Massoptimering AB.

Innehåll

INNEHÅLL	3
UPPDRAG	4
GRODDJUR	4
BAKGRUND	4
METODIK.....	5
RESULTAT	5
NATTSKÄRRA	8
BAKGRUND	8
RESULTAT	9
ÖVRIGA FYND AV INTRESSE	11
REFERENSER	12

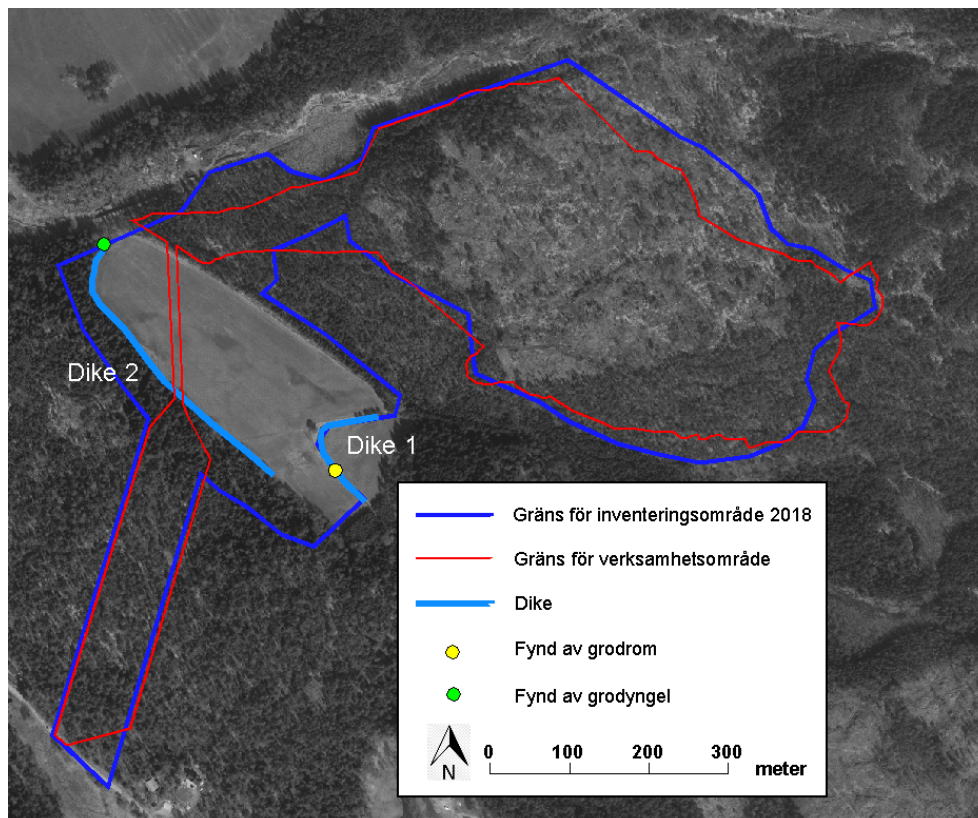
Uppdrag

På uppdrag av Massoptimering AB har Naturcentrum AB genomfört en fördjupad artinventering av groddjur samt förslag på kompensationsåtgärder för nattskärta vid Vråssered i Bergum, Göteborgs stad. En naturvärdesinventering genomfördes i området 2018 (Svedholm 2018), och då påträffades möjliga reproduktionsmiljöer samt revirhållande nattskärta i området. Utredningen ska ligga till grund för ansökan om tillstånd för deponi.

Groddjur

Bakgrund

Under naturvärdesinventeringen 2018 noterades två småvatten i form av diken i området. Inget av dessa bedömdes vara särskilt lämpligt för groddjur, men något bedömdes ändå kunna ha vissa värden som reproduktionslokal (Svedholm 2018). Därför genomfördes under april-maj 2019 en fördjupad artinventering av groddjur i dessa diken. Utöver dessa diken finns inga lämpliga vattensamlingar för groddjursreproduktion inom inventeringsområdet.

Figur 1. Inventeringsområde, verksamhetsområde samt fynd av groddjur.

Metodik

Ett dagbesök gjordes den 23 april för att eftersöka adulta grodor och rom och ett uppföljande nattbesök den 24 april för att lyssna efter spelande grodor samt för att genomlysa vattnet med ficklampa. Ett dagbesök gjordes den 9 maj med håvning efter grodyngel och salamandrar samt ett nattbesök den 23 - 24 maj då vattnet genomlystes med en kraftig ficklampa och lekande salamandrar eftersöktes.

Dikena är smala och lättåtkomliga och även om vissa delar är vegetationsrika så bedöms det att en god överblick och täckningsgrad, och därmed en god bild av områdets värde som reproduktionslokal för groddjur, har erhållits vid inventeringen.

Resultat

Dike 1, beskrivning

Detta dike är vegetationsrikt med rikligt med bäcknate och ruggar med kaveldun. Kortare vegetationsfattiga sträckor finns också. Vattnet är mestadels trögflytande, men på några sträckor strömmade vattnet vid inventeringstillfällena tillräckligt för att utgöra en olämplig reproduktionsmiljö för groddjur.

Figur 2. Dike 1 med vegetation av bäcknate.

Dike 2, beskrivning

Detta dike är i större delen av sin längd tydligt näringspåverkat från det intilliggande kalhygget, vilket gjort att vattnet blivit en sörja av fintrådiga alger vilken knappast är lämplig för lekande groddjur. Enstaka kortare sträckor är emellertid mer vegetationsfattiga, och där skulle reproduktion kunna ske. Vattnet var

närmast stillastående vid inventeringstillfällena. Sannolikt kan diket torka ut under långvarig torka, vilket minskar dess värde som reproduktionslokal.

Figur 2. Dike 2 är ställvis kraftigt näringspåverkat.

Figur 4. I denna del av dike 2 påträffades grodyngel.

Fynd av groddjur

Under dagbesöket i april noterades en delvis uttorkad romklump i dike 1. Groddrom kan vara svår att artbestämma, men romklumpen bedömdes sannolikt tillhöra vanlig groda. Under uppföljande nattbesök hördes en vanlig groda spela sporadiskt i samma dike. Under dagbesöket i maj kunde inga yngel återfinnas i dike 1,

däremot håvades ett tiotal yngel upp ur nordligaste delen av dike 2. Även grodyngel kan vara svåra att bestämma till art, men samtliga karaktärer som kunde bedömas på de aktuella ynglen pekar entydigt mot vanlig groda. Inga övriga grodor eller salamandrar noterades under inventeringstillfällena.

Figur 5. Delvis uttorkad romklump, troligen från vanlig groda.

Figur 6. Yngel, med största sannolikhet av vanlig groda vilket bland annat den trubbiga stjärtpetsen antyder.

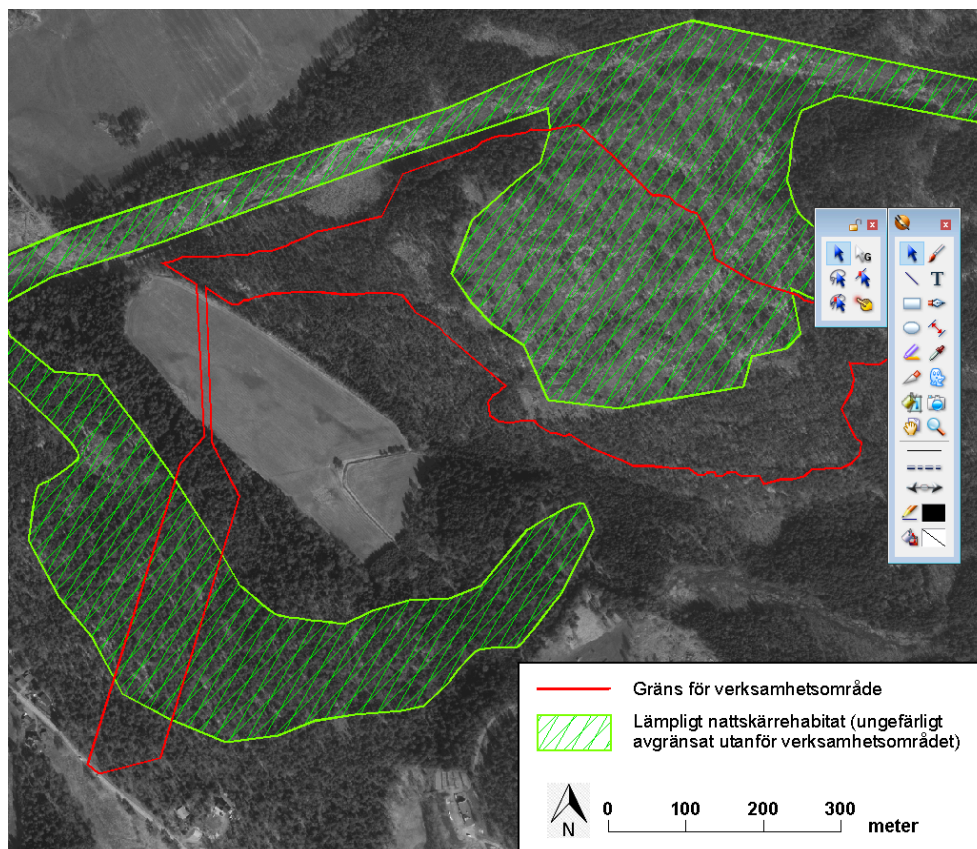
Bedömning

Med utgångspunkt i påträffade groddjur är bedömningen att sporadisk lek av vanlig groda sker i båda diken, men att få av ynglen sannolikt överlever och att det inte rör sig om viktiga lokaler för arten vare sig på lokal nivå eller i ett mer stortskaligt sammanhang. Dessutom ligger både dike 1 och större delen av dike 2 utanför verksamhetsområdet.

Nattskärta

Bakgrund

I samband med naturvärdesinventeringen 2018 genomfördes även en fördjupad artinventering av nattskärta. En nattskärta påträffades då spelande i områdets östra delar, och det bedömdes att hela eller stora delar av området ingår i ett nattskärrerevir (Svedholm 2019). Nattskärta är upptagen i EU:s fågeldirektiv, bilaga 1 och ska därmed prioriteras i skyddsarbetet enligt Naturvårdsverkets tolkning av artskyddsförordningen (Naturvårdsverket 2009). Nattskärta är inte ovanlig i sydvästra Sverige, men den absoluta huvuddelen av beståndet finns i sådana miljöer som finns i området, nämligen gles tallskog samt kalhyggen.

Figur 7. Lämpligt nattskärrehabitat.

Resultat

Även 2019, i samband med groddjursinventering, noterades en spelande nattskärta i anslutning till området den 23 - 24 maj. Den bedömdes sitta i kraftledningsgatan strax NO om inventeringsområdet, och således något utanför det samma, men bedömningen är fortfarande att större delen av området ingår i ett revir.

Vid inventeringen 2018 bedömdes delar av inventeringsområdet vara lämpligt nattskärrehabitat, och ingå i ett nattskärrevir. Detta gällde framför allt det stora kalhygget med kvarlämnade äldre tallar i nordost, samt åsen i sydväst, vilken är bevuxen med gles tallskog. Vid genomförande av planerad verksamhet kommer delar av det lämpliga habitatet att försvinna, närmare bestämt drygt 10 ha. Habitatet på Långåsen, den tallskogsbeklädda åsen i områdets sydvästra del, kommer delvis att fragmenteras då en väg planeras genom det, men kommer i stort sett att bevaras intakt. Kalhygget i nordost kommer till större delen att försvinna. Det återstår fortfarande ytor med lämpligt habitat utanför verksamhetsområdet, inte minst kraftledningsgatan som löper norr om området, men habitatförlusten skulle ändå kunna leda till förlust av ett revir.

Vissa åtgärder kan utföras för att kompensera habitatförlusten. I synnerhet handlar det om att förbättra befintliga habitat, skapa nya habitat samt skapa förutsättningar för en god födotillgång.

Figur 8. Relativt nyavverkat kalhygge på Långåsens östra sida. Denna typ av miljö skulle kunna brännas och sedan hållas öppen genom röjning och markstörningar.

Förbättra befintliga habitat

De delar av det lämpliga habitatet som återstår efter genomförande av planerad verksamhet kan underhållas genom regelbunden röjning av sly och ungskog och markstörningar för att skapa jordblottor. Jord- och sandblottor kan fungera som häckplatser och dagviloplatser för nattskärnor. De är även positiva för insekter vilka kan fungera som födoresurs för nattskärnan.

Skapa nya habitat

I omgivningarna finns gott om trivial ungskog som i nuläget bidrar föga till den biologiska mångfalden, och som heller knappast utnyttjas av nattskärnor i någon större utsträckning. Att avverka eller kraftigt gallra ut sådan skog för att sedan genom exempelvis naturvårdsbränning avlägsna humus- och förnalager skapar förutsättningar för många olika organismer, däribland nattskärnan. Om bränning av någon anledning anses olämpligt kan förnalagret även schaktas bort. Miljöerna bör sedan regelbundet röjas och nya markblottor skapas.

Figur 9. Trivial ungskog som skulle kunna glesas ut kraftigt med målet att skapa en gles tallskog.

Skapa förutsättningar för födotillgång

Inom och i anslutning till verksamhetsområdet kan "spillytor" såsom vägkanter, upplagsplatser, övertäckta deponier och liknande utnyttjas för att förbättra förutsättningarna för nattskärans födoresurs, nämligen insekter. Sådana ytor kan med fördel hållas rika på blommande växter. Genom att skapa en blomrik miljö skapas också förutsättningar för ett rikt insektsliv, inte minst av nattfjärilar som är nattskärans huvudsakliga föda. Fet matjord bör undvikas, men sand kan spridas ut/vändas ned i marken för att skapa en mager jordmån vilket förhindrar att bredbladiga gräs, nässlor och andra kvävegynnade arter gynnas. Regelbundna markstörningar ger upphov till nyetablering av örter och tillhandahåller lämpliga habitat för grävande insektsarter. Dessa blomrika miljöer bör i möjligaste mån skapas i solexponerade och förhållandevis vindskyddade lägen. För att skynda på

processen kan marken med fördel sås in med någon typ av ängsfröblandning, men det är då viktigt att frön av inhemska och lokalt förekommande arter används.

Övriga fynd av intresse

I samband med fältinventeringen gjordes även ett par fynd av andra naturvårdsarter som kan vara intressanta att nämna.

Gulspurv *Emberiza citrinella* VU noterades hålla revir i kraftledningsgatan norr om verksamhetsområdet, och delar av detsamma ingår sannolikt i reviret. Arten har minskat på senare år men är fortfarande mycket mycket vanlig i liknande miljöer.

Vidare observerades, något oväntat, en kronhjortshind *Cervus elaphus* på den isolerade åkermarken i området. Kronhjortens nominatunderart *Cervus elaphus elaphus* är rödlistad som nära hotad, NT. Emellertid brukar det anses att endast delar av den skånska populationen består av den rena nominatunderarten, övriga svenska bestånd är mer eller mindre uppblandade med hjortar av annan härkomst som rymt från hägn. Därför bör arten betraktas som rödlistad endast i delar av Skåne. Kronhjort är ovanligt i denna del av landet, och de enstaka djur som ses har sannolikt rymt från hägn. Kanske har det aktuella djuret lockats dit av den viltutfodring som finns i området.

Dessutom fångades ett exemplar av den rödlistade skinnbaggen knölskräddare *Gerris gibbifer* NT i dike 2. Den är sannolikt förbisedd och verkar, åtminstone lokalt, vara förhållandevis vanlig i Västsverige.

Figur 10. "Bifångst" vid hävning, knölskräddare NT med den diagnostiska gulbruna doftkörteln på undersidan.

Referenser

ArtDatabanken 2015. *Rödlistade arter i Sverige 2015*. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Naturvårdsverket 2009. *Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser*. Handbok 2009:2, Naturvårdsverket.

Svedholm, J. 2018. *Naturvärdesinventering Vråssered, Göteborg*. Naturcentrum AB. Rapport till Massoptimering AB.